

מאמרי
אלה מסעי – ה'תשל"ו

מאת
כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוק"לה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לש"פ מסעי, ב' מנחם-אב, ה'תשע"ו

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה (ופרצת)

שנת הקהל

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

יצחק שמואל לייב בן חי' לאה

בקשר עם יום הולדת שלו – כ"ד תמוז

לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

ולשנת הצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיו

ברוב טוב גשמי ורוחני ומתוך שמחה וטוב לבב

ב

בי"ה, יא' אלול תשכ"א
ברוקלין

מר ... שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מחי' אלול בקשת ברכה פי"ג,

בעת רצון יזכירוהו על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
בג"מ זי"ע, מתאים לתוכן כתבו,

ומובן ופשוט, אשר הנהגה בחיי היום יומים מתאימה להוראות תורתנו
תורת חיים ובקיום מצותי עליהן נאמר וחי בהם, הרי זה גם הצנור והכלי
לקבלת ברכת השי"ת בהמצטרך לאדם,

אלא שעל האדם לעשות גם בדרך הטבע, ולכן צריכים לשאול דעת רופא
מומחה ולמלאות הוראתו.

ולכתבו אודות מדת הכעס, ידועה עצה היעוצה לזה, להיות חקוק בזכרונו
הענין דהשגחה פרטית, כוונתי אשר השם יתברך משגיח על כל פעולותיו, מעשיו
דבוריו ואפילו מחשבותיו, והכי יעלה בדעת אדם מי שהוא — להתכעס
ולהתקצף ח"ו בעמדו אצל מלך בשר ודם, ועאכו"כ, להבדיל, מלך מלכי המלכים
הקב"ה.

ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו וכן את המזוזות בדירתו —
שתהיינה כולן כשרות כדון.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ולכתיבה וחתימה טובה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
ש.מ. סימפסון, מזכיר

ב

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (סימפסון, תשס"ח).

עליהן נאמר וחי בהם: אחרי יח, ה.

מדת הכעס, ידועה עצה היעוצה לזה: ראה תניא אגה"ק סכ"ה. וראה גם אג"ק חכ"ו אגרת
ט'תשצה, ובהנסמן בהערות שם.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ מטות-מסעי, ב' מנחם אב, הבעל"ט — הננו מוציאים לאור
(בהוצאה חדשה ומתוקנת) ב' מאמרים ד"ה אלה מסעי גו' שנאמרו בהתוועדויות
דאור ליום ועש"ק פ' מטות-מסעי, כ"ד תמוז, ובש"פ מטות-מסעי, מבה"ח
מנחם-אב ה'תשל"ו (לפני ארבעים שנה), הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה
לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

מוצש"ק פ' פינחס, ה'תשנ"ו (ופרצה),

שנת הקהל

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2016 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5776 • 2016

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

א

בי"ה, אי מני"א תשי"כ
ברוקלין

הנהלת א.ת.ה.

ה' עליהם יחיו.

שלום וברכה!

מאשרים קבלת מכתבם מכ"ו תמוז עם המצורף אליו, ונעם לי במיוחד לקרות במכתבם האמור ע"ד ההחלטה להרבות בפלפולא דאורייתא.

ויהי רצון שיהי באופן דמוסיף והולך מוסיף ואור, תורה אור – המביא לידי מעשה, נר מצוה, חדורים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

ובעמדנו בראש חדש מנחם אב, שכשמו כן הוא, אשר אבינו שבשמים מנחם את כאו"א מבני ישראל, בני בכורי ישראל בנים אתם לה' אלקיכם, תמורת אותם העניינים שקרו במשך ימים ושבעות האלה, יהי רצון שיראה כל זה גם לעיני בשר ובטוב הנראה והנגלה, בנין תחת חורבן, ובאופן דופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה תמורת בין המצרים, בעגלא דיזן על ידי משיח צדקו.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

תוכן המאמרים

מ"ב המסעות מיצי"מ עד ירדן ירחו כוללים את כללות עבודת בני"א במשך כל הדורות עד לגאולה האמיתית והשלימה, וגם העבודה הפרטית של כל אחד מישראל במשך כללות ימי חייו, וכן במשך כל יום.

ענין המסעות (עם ארון ברית ה') במדבר העמים הוא כדי להכניע את החיצונים, בכדי שיוכל להיות הגילוי דעתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות, ע"י עבודת הבירורים, בדרך מלחמה (תפלה) ובדרך מנוחה (תורה), ובפרטיות ע"י ג' הקוין דתורה עבודה וגמ"ח.

הנתינת כח לזה – „ויכתוב משה את מסעיהם למוצאיהם“, שמשה המשיך לנש"י למטה ממקורם ושרשם למעלה, שהם בבחי' חקיקה, שמשם יומשך בבחי' כתיבה (ובאופן שכולל גם ענין החתימה, ששולל האפשרות לשנויים), ובכח זה הולכים בני"א למסעיהם לעשות לו ית' דירה בתחתונים. ועי"ז נעשית עלי' למעלה יותר – „מסעיהם למוצאיהם“, למעלה מהדרגא שמשם ירדה הנשמה למטה, עד לבחי' העצמות.

וכל זה נעשה ביד משה ואהרן – ששויבנא דמלכא, המשכה מלמעלה למטה (מוצאיהם למסעיהם), וששויבנא דמטרוניתא, העלאה מלמטה למעלה (מסעיהם למוצאיהם).

והשייכות לימי בין המצרים – והפכתי אבלם לששון, ע"י העבודה דציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה: המשכה והעלאה – בדוגמת הפיכת מדבר העמים למדבר (אשר לא ישב אדם שם) למעליותא, למעלה מבחי' אדם.

א

מהעתקה.

א.ת.ה.: = איגוד תלמידי הישיבות.

ההחלטה להרבות בפלפולא דאורייתא: בעת ביקורם בישיבות אחרות, גם כנגלה דתורה.

תורה אור . . נר מצוה: ע"פ משלי ו, כג.

ובעמדנו בראש חדש מנחם אב כ"ו: בנוסח דומה (שנשלח לכו"כ) – נדפס גם באג"ק חי"ט

אגרת ז'שעג. ז'שעט. ז'תח.

בני בכורי ישראל: שמות ד, כב.

בנים אתם לה' אלקיכם: ראה יד, א.

דופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה: ויצא כח, יד.

שם⁵⁴, להיותו למעלה מבחינת אדם, כי לא אדם הוא להנחם⁵⁵ (כמבואר בלקו"ת ר"פ במדבר⁵⁶). וזהו גם ענין הפיכת ימי בין המצרים (שהם הימים שלפני הנחמה בכפליים לתושי' דנחמו נחמו עמי⁵⁷), ובלשון הכתוב⁵⁸ והפכתי אבלם לששון, דלכאורה אינו מובן הדיוק והפכתי, הרי המעשה הוא העיקר⁵⁹, ובעיקר נוגע ענין הששון, ומה נוגע זהו באופן דוהפכתי, אך הענין הוא, שעיקר המעלה היא בהפיכת המצרים, כי, דוקא ע"י מן המיצר קראתי י"ה, נעשה ענני במרחב י"ה⁶⁰, שענינו בלשון החסידות⁶¹ הוא מרחב העצמי [ולהעיר, שדוקא שם הוא אמיתית ענין המיצר, וכפי שמצינו במלך, שהנהגתו צ"ל באופן דואתהלכה ברחבה⁶², שכיון שכרע שוב אינו זוקף⁶³, שזהו תכלית הביטול, ענין המיצר]. ועז"נ⁶⁴ ציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה, שהם ב' האופנים דהמשכה והעלאה הנ"ל, שעל ידם נעשית הפיכת העולם כו⁶⁵. וזוהי גם תכלית ירידת הנשמה למטה, לעבוד עבודתה בהפיכת העולם, שדוקא ע"י מתעלה הנשמה למעלה ממקום שמשם ירדה כו'.

ז) **וע"י** העבודה בענין דמסעות כו' נעשה באתי לגני, לגנוני, למקום שהי' עיקרי בתחילה, דעיקר שכינה בתחתונים היתה⁶⁶, ועד שמתגלה בחינה נעלית יותר מכמו שהי' בתחילת הבריאה. וכמבואר במ"א⁶⁷ שאע"פ שנאמר תולדות מלא ב"פ, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם⁶⁸, כאשר עולם על מילואו נברא⁶⁹, ואלה תולדות פרץ⁷⁰, דקאי על משיח שעליו נאמר⁷¹ עלה הפורץ לפניהם, מ"מ, התולדות מלא דלעתיד (אלה תולדות פרץ) הו"ע נעלה יותר מהתולדות מלא דעולם על מילואו נברא⁷².

54) ירמי' ב, ו. 55) חסר קצת (המור"ל).
 55) שמואל-א טו, כט. 56) שה"ש ה, א ובשהש"ר עה"פ. ב"ר
 56) ד, ג. 57) ישעי' מ, א. וראה איכ"ר ספ"א. ועוד.
 57) ירמי' לא, יב. 58) ראה ב"ר פי"ב, ו. שמו"ר פי"ל, ג.
 59) אבות פ"א מ"ז. 60) תהלים קיח, ה.
 60) תהלים קיח, ה. 61) ב"ר פי"ד, ז.
 61) ראה ד"ה מן המיצר תרצ"ז פ"ה 62) ראה ד"ה מן המיצר תרצ"ז ע' 154 ואילך). ובכ"מ.
 62) תהלים קיט, מה. 63) רות ד, יח.
 63) ברכות לר, ב. 64) מיכה ב, יג. ב"ר פפ"ה, יד וברשי
 64) ישעי' א, כז. 65) שם. אגדת בראשית ספס"ג.
 65) ישעי' א, כז. 66) חסר הסיום (המור"ל).
 66) חסר קצת (המור"ל). 67) ראה ד"ה מן המיצר תרצ"ז פ"ה
 67) ראה ב"ב טו, א. 68) ראה ד"ה מן המיצר תרצ"ז ע' 154 ואילך). ובכ"מ.
 68) ראה ד"ה מן המיצר תרצ"ז ע' 154 ואילך). ובכ"מ. 69) ראה ד"ה מן המיצר תרצ"ז ע' 154 ואילך). ובכ"מ.
 69) ראה ד"ה מן המיצר תרצ"ז ע' 154 ואילך). ובכ"מ. 70) ראה ד"ה מן המיצר תרצ"ז ע' 154 ואילך). ובכ"מ.
 70) ראה ד"ה מן המיצר תרצ"ז ע' 154 ואילך). ובכ"מ. 71) ראה ד"ה מן המיצר תרצ"ז ע' 154 ואילך). ובכ"מ.
 71) ראה ד"ה מן המיצר תרצ"ז ע' 154 ואילך). ובכ"מ. 72) ראה ד"ה מן המיצר תרצ"ז ע' 154 ואילך). ובכ"מ.

בס"ד. אור ליום ועש"ק פ' מטות-מסעי, כ"ד תמוז, ה'תשל"ו

(הנחה בלתי מוגה)

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים גו' ביד משה ואהרן,¹ ואח"כ מונה כל המסעות [שכולם באים בהמשך אחד, ולכן ישנו המנהג הידוע² שלא להפסיק בקריאת התורה בכל המשך המסעות, כנהוג בכו"כ מקומות] עד שמסיים סוף המסעות, ויחנו גו' על ירדן ירחו³. וידוע דיוק רבותינו נשיאינו⁴, להבין לשון אלה מסעי, שהוא לשון רבים (ובפרט שבזה נכללים כל המסעות עד שבאו לירדן ירחו), וכתב אשר יצאו מארץ מצרים, והרי מארץ מצרים הוא רק יציאה ונסיעה ראשונה שנסעו מרעמסס לסוכות (ויסעו גו' מרעמסס ויחנו בסוכות⁵). גם ידוע הדיוק⁶ במ"ש⁷ ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם גו' ואלה מסעיהם למוצאיהם, מהו ויכתוב משה גו', דמסתמא משה כתבו, ככל התורה אשר הקב"ה אומר ומשה כותב⁸, ומהו הדיוק בתורה גופא שבענין אלה מסעי היתה כתיבת משה, ובזה גופא, שכתבת משה היתה באופן דמוצאיהם למסעיהם, אף שבפשטות הול"ל ויכתוב משה את המסעות. וגם, שבתחילה הקדים מוצאיהם למסעיהם, ואח"כ כופל הענין ובהיפך הסדר, ואלה מסעיהם למוצאיהם.

ב) **ובהקדים** דכיון שהתורה כללות ופרטות נאמרה⁹, הנה בדוגמת מה שהי' בדור ההוא, שבשעת יציאתם ממצרים הי' הענין דאלה מסעי (מ"ב מסעות), עד שבאו לירדן ירחו (מזרחה, ואח"כ נכנסו מעבר לירדן), כמו"כ ישנו הענין דאלה מסעי בני ישראל בהמשך כל הדורות כולם¹⁰, עד שבאים לגאולה האמיתית והשלימה (שנרמזת בירדן ירחו¹¹), שאז יקויים היעוד כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך¹² (כאמור

1) ר"פ מסעי (לג, א). — לכמה ענינים המבוארים בהמאמר — ראה ד"ה אלה מסעי דש"פ מטו"מ (לקמן ע' ... ואילך).
 2) ראה "היום יום" כג תמוז.
 3) שם, מח.
 4) לקו"ת מסעי פח, ג. אוה"ת מסעי ס"ע א'שנז.
 5) מסעי שם, ה.
 6) לקו"ת שם צא, סע"א. אוה"ת שם ע' א'שנב.
 7) מסעי שם, ב.
 8) ראה ב"ב טו, א.
 9) ראה תו"כ ופרש"י ר"פ בהר.
 10) ראה לקו"ת שם פח, ג ואילך. צא, ב ואילך.
 11) ראה לקו"ת שם פט, ב. צא, א. צ, ד.
 12) פ' ראה יב, כ.

(משרש ומקור הנשמה לרגל שבנשמה) יכול להיות שינוי כו'. ולכן מבאר בלקו"ת⁴⁰ שויכתוב משה היינו חותמו של הקב"ה אמת⁴¹. וגם ויכתוב היינו כמו כתב סופר שבמשנה סוף גיטין⁴², ופי' בגמרא⁴³ חתם סופר. וכן בקרא דוכתב לה גו'⁴⁴ לפי דעת ר' מאיר⁴⁵ פירושו וחתם. וכן ויכתוב משה כולל גם ענין החתימה. והרי ענין החתימה הוא כדי שלא יהיו שום שינויים, ובדוגמת החתימה בשטר כפשוטו, שלפני החתימה יכולים להיות שינויים, דהלך אחר שיטה אחרונה⁴⁶, אבל לאחרי החתימה הכל הולך אחר החיתום⁴⁷, ואי אפשר לשנות כו'.

ה) **וממשיך** בכתוב ואלה מסעיהם למוצאיהם, שע"י הירידה למטה מתעלה הנשמה לבחינת מוצאיהם שלמעלה מבחינת מוצאיהם שלפנ"ו (מוצאיהם למסעיהם, שמשם היתה הירידה), וכמשנת⁴⁸. ויובן זה ע"פ מ"ש האריז"ל⁴⁹ עה"פ⁵⁰ כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם, שהכוונה במוצא פי ה' היא⁵¹ לדבר ה' שבלחם. וידוע הביאור בזה⁵², דכיון שהלחם הוא למטה מהאדם, שלכן צריך לעבודת האדם שמבררו ומזככו כו', הרי זה מורה שהניצוצות שבו שרשם מבחינה נעלית יותר מהמוצא פי ה' שבאדם. ולכן מקבל האדם מהמוצא פי ה' שבלחם, וע"י העבודה בו ה"ה מתעלה לבחינה נעלית יותר כו'. ובלשון הקבלה⁵¹ הנה המוצאיהם שלפני המסעיהם (מוצאיהם למסעיהם) הוא בחינת ז"ת דא"ק שבאים בהתלבשות והמשכה בא"א, משא"כ המוצאיהם שלאחרי המסעיהם (מסעיהם למוצאיהם) הוא בחינת ג"ר דא"ק שהם למעלה מהמשכה, ואפשר להגיע לשם רק ע"י העלאה. וזהו ע"י שעושים לו ית' דירה בתחתונים, שאמיתית ענין הדירה הוא כמו באדם התחתון שנמצא בה בכל עצמותו ומהותו כו'⁵³.

ו) **והנה** תכלית כל המסעות היא להפוך את המדבר הגדול והנורא⁵⁴, ולפעול שיהי' בבחי' מדבר למעליותא — אשר לא ישב אדם

- (40) מסעי צב, ד ואילך. (49) לקוטי תורה להאריז"ל עקב ח, ג.
 (41) שבת נה, א. (50) עקב שם.
 (42) פז, ב. (51) ראה גם לקו"ת מסעי צו, א.
 (43) שם פח, א. (52) לקו"ת צו יג, סע"ב ואילך. סה"מ
 (44) תצא כד, א. תרצ"ז ע' 207. ובכ"מ.
 (45) גיטין כא, ב. כג, א. (53) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה
 (46) ראה גיטין יא, א. יט, ב. ב"ב קסא, ב. ח"א ע' תפט (ועם הגהות — אוה"ת שה"ש
 (47) ברכות יב, א. ח"ב ע' תרעט ואילך). אוה"ת בלק ע' תתקצו.
 (48) במאמר שלפנ"ו פ"ד (לעיל ע' ...). תרל"ה ח"ב ריש ע' שנג. המשך תרס"ו ע' ה.

לעיל¹³ שנוסף על כיבוש ארץ קני קניזי וקדמוני, תהי' הרחבה גדולה ביותר, כמבואר בספרי על הכתוב¹⁴. ועוד זאת, דהנה, בכל דור ודור (וכפי שמוסיף רבינו הזקן¹⁵) ובכל יום ויום חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא היום ממצרים¹⁶. וכיון שיצי"מ קשורה עם הכניסה לארץ נשהי' בהמשך למש"נ¹⁷ והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים וגו', ד' לשונות של גאולה, נאמר¹⁸ (הענין החמישי) והבאתי אתכם אל הארץ, ארץ טובה ורחבה¹⁹, הרי מובן, שבפרטיות יותר ישנו ענין המסעות בחיי כאו"א מישראל. וכידוע תורת הבעש"ט²⁰ שכל משך חיי האדם, מרגע ויום שנולד עד שמסתיימים הימים יוצרו²¹ שנתן לו הקב"ה, נכלל ונרמז בפרטי מ"ב המסעות. ועוד יותר בפרטיות ישנו ענין מ"ב המסעות בכל יום ויום²², החל מהענין דיצי"מ שבכל יום, שזהו הענין דק"ש (כמבואר בתניא¹⁵ בארוכה), וכן כל פרטי מ"ב המסעות, כפי שהם בכללות הענין דלימוד התורה וקיום מצוותי' במשך כל היום כולו.

ג) **והנה** ענין המסעות בפעם הראשונה הי' באופן שרובם היו במדבר העמים²³, מדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים²⁴ (ואפילו המסעות שהיו לפנ"ו, הנה גם הם היו בדרך הכנה כדי שיוכלו אח"כ לעבור את המדבר (כמובן מהדרושים בלקו"ת²⁵)), כדי להכניעו כו'²⁶ עיי"ז שנסעו באופן שארון ברית ה' נוסע לפניו²⁷, שבו היו הלווחות, שזהו כללות ענין השראת השכינה²⁸, ושכנתי בתוכם²⁹, ועד לאמיתית ענין הדירה בתחתונים³⁰], ולעשות ממנו הכנה לארץ טובה ורחבה. וכדי שיוכלו לעבור את המדבר כו', הוצרכו נתינת כח במיוחד על ידי כתיבת משה, כמ"ש ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם,

- (13) ד"ה נתת ליראיך שנה זו ספיי"ח (23) יחזקאל כ, לה.
 ופי"ט (לעיל ע' ... ואילך). (24) לשון הכתוב — עקב ח, טו.
 (14) עה"פ שם. (25) שם צב, א (שמחלק בין המסעות
 (15) תניא פמ"ז. הראשונות שהיו במדבר הקרוב לישוב
 (16) משנה פסחים קטז, ב. למסעות שאח"כ בתוך המדבר הרחוק
 (17) וארא ו, ו. מישוב).
 (18) שם, ח. (26) לקו"ת שם פט, ג ואילך.
 (19) שמות ג, ח. (27) בהעלותך י, לג.
 (20) הובא בדגל מחנה אפרים ר"פ מסעי. (28) ראה רמב"ן ר"פ תרומה.
 וראה לקו"ש ח"ד ע' 1083. חכ"ג ע' 225. (29) תרומה כה, ח.
 ובכ"מ. (30) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.
 (21) תהלים קלט, טז. וראה לקו"ת שלח
 נא, ג. נב, א.
 (22) אוה"ת שם ס"ע אישנב.

והיינו³¹, שמושה המשיך בהם מבחי' מוצאיהם, המוצא, מקור ושורש כל בני', שמחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר³², עד כפי שהיא בבחינת א"ק³³, ובא"ק גופא — בפנימיות א"ק³⁴, והיינו, שיומשך מעצם הנשמה של כל אחד מישראל לבחי' רגל הנשמה, ועד כפי שהנשמה מלובשת למטה בגוף [וכמבואר בלקו"ת³⁵ שבחי' מוצאיהם ושרש נש"י זהו מבחי' אותיות החקיקה, וירידת הנשמה למטה בגוף זהו בחי' אותיות הכתב, וע"כ להיות ההמשכה מבחי' מוצאיהם נאמר ויכתוב משה את מוצאיהם, דהיינו שהמשיך מבחי' אותיות החקיקה להתלבש באותיות הכתב כו' (שזוה"ע הי"ג ספרי תורה שכתב משה³⁶)], אפילו כפי שהגוף נמצא במדבר העמים, נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים. ובכח זה הלכו כל בני' למסעיהם, על פי ה' יסעו גו' ועל פי ה' יחנו³⁷, ומילאו שליחותו של הקב"ה לעשות לו ית' דירה בתחתונים, כפי שהי' אז (בפעם הראשונה), ועד"ו בעבודת כאו"א במ"ב המסעות שבמשך חיים חיותו בעלמא דין, וכן בפרטיות יותר כפי שהם בכל יום ויום, ועד להשלמת תכלית המסעות — לבוא אל ארץ טובה ורחבה.

ד) ולאח"ז מסיים ואלה מסעיהם למוצאיהם, היינו, שהתכלית של המסעות [כולל גם כפי שהם בעבודת האדם לקונו בקיום התומ"צ במשך כל יום ויום, בשעה שעושה החשבון צדק³⁸ (חשבון שמח וטוב כו')] לפני שבידך אפקיד רוחי³⁹] היא, שעל ידם יתעלו מלמטה למעלה, עד לבחי' מוצאיהם (מקור הנשמה), ויתירה מזה, כיון שירידת הנשמה למטה היא ירידה צורך עלי', הרי העלי' היא למעלה יותר ממקור הנשמה קודם שירדה למטה. וכמבואר בלקו"ת³¹ שלמוצאיהם הב' (מסעיהם למוצאיהם) הוא למעלה יותר ממוצאיהם הא' (מוצאיהם למסעיהם), שמשם היתה הירידה והנתינת כח לילך למסעיהם, ועי"ז נעשית העלי' דמסעיהם למוצאיהם למעלה יותר (כמבואר בפרטיות בהדרושים), ועד למקום כזה שלא שייך לומר עליו גדר של מקום ומעלה, שזוהי העלי' עד לעצמותו ומהותו ית'.

31) ראה לקו"ת שם צא, ד ואילך. צג, ד.
צו, א. אוה"ת שם ע' אישעג. סה"מ תרל"ה
ח"ב ע' שצט.
32) ב"ר פ"א, ד.
33) ראה לקו"ת שם צה, א. צו, א.
34) סד"ה אלה מסעי תרע"ג (המשך קסט.
תער"ב ח"א ס"ע של).
35) שם צו, א.
36) ראה דב"ר פ"ט, ט. מדרש תהלים צ,
א. הקדמת הרמב"ם לספר היד.
37) בהעלותך ט, יח.
38) ראה זח"ג קעח, א. אוה"ת ואתחנן ע'
39) תהלים לא, ו.

שפעל המשכת הגשמים באופן של מנוחה, ובדרך ממילא הי' זה לפי כלי המקבל [שזוהי גם השייכות לפסוק שבת אחים גם יחד]. ומזה מוכח שב' עבודות אלו ישנם גם בזמן הגלות [ואף שלכמה שיטות²⁹ הי' חוני המעגל בזמן הבית (שלכן אומרים עליו²⁹ שהי' שבעים שנה במצב של היינו כחולמים³⁰, דקאי על ע' שנה שבין בית ראשון לבית שני), הרי מסופר במסכת תענית שהי' ענין התפלה על גשמים אצל עוד תנאים, כגון אבא חלקי²⁶ ור"ע³¹ וכו']. וע"י העבודה בב' אופנים אלו נעשית ההכנה לכך שעתידיה ארץ ישראל שתתפשט כו'. ובפרטיות יותר הרי זה נעשה ע"י העבודה בכל הג' עמודים שעליהם העולם עומד תורה עבודה וגמ"ח (כדאיאתא במשנה פ"ק דאבות³²), והיינו, שע"י העבודה בתורה, המשכה מלמעלה, עבודת התפלה, העלאה מלמטה, וגמילות חסדים (כללות מעשה המצוות³³), עושים לו ית' דירה בתחתונים, דירה נאה וכלים נאים כו'³⁴.

ד) אמנם איך ישנו הכח לישראל שע"י עבודתם ימשיכו אלקות בעולם, ויפעלו הענין שעתידיה ארץ ישראל כו', הנה עז"נ ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם, והיינו³⁵, שמושה, שהוא הרועה נאמן של כל ישראל, מקשר בחינת מוצאיהם, שרש ומקור הנשמה, עם הנשמה כמו שהיא למטה כו'. וזהו גם מה שכל איש ישראל אומר בכל יום בתחלת עבודתו³⁶ נשמה שנתת בי טהורה היא כו' אתה נפחת בי, שזוהי ההמשכה מבחי' טהורה היא, שורש ומקור הנשמה, לבחי' נפחת בי, שהיא בחינת הרגל שבנשמה המתלבשת בגוף הנמצא בעולם התחתון שאין תחתון למטה ממנו, הנה הכח לזה הוא ע"י בחי' משה שבכאו"א³⁷. ועז"נ ויכתוב דייקא, כי, הנשמות בשרשם הם בבחינת חקיקה, חקוקות מתחת כסא הכבוד³⁸, וכמו שבתורה ישנו הענין דחרות על הלוחות³⁹, באותיות החקיקה. ועז"נ ויכתוב משה, שמושה פועל ההמשכה מבחינת חקיקה לבחינת כתיבה, הן בתורה והן בנשמות. אמנם, בהמשכה זו

29) ראה תענית שם ובחדא"ג מהרש"א שם. ירושלמי תענית פ"ג ה"ט וכיפה מראה שם. סדר הדרות בערכו. וראה גם ד"ה להבין ענין הילולא דרשב"י תשל"ה. שיחות: יט כסלו תשל"ה. ש"פ תשא תש"מ. ש"פ ויקרא וש"פ צו תשמ"א.
30) תהלים קכו, א.
31) תענית כה, ב.
32) משנה ב.
33) ראה לקו"ת פ' ראה כג, ג. ובכ"מ.
34) ראה לקו"ת בלק ע, ג. וראה תורת מנחם התוועדויות תשנ"ב ח"ב ע' 260.
35) ראה לקו"ת מסעי שם צא, ד ואילך. צג, ד. צו, א. אוה"ת מסעי שם ע' אישעג. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שצט.
36) בברכות השחר.
37) ראה תניא רפמ"ב.
38) ראה זחר ח"ג כט, ב. קכג, ב. פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ז. ובכ"מ.
39) תשא לב, טז.

במשך כל הדורות כולם נוכן גם במשך כל חיי האדם¹⁵, ובפרטיות יותר, בעבודתו בכל יום¹⁶, שמתחלקים למ"ב מסעות, כמשנת"ל¹⁷. ועפ"ז צ"ל שהענין שלע"ל תתפשט ארץ ישראל בכל העולם שנעשה ע"י המסעות, הוא לא רק ע"י המסעות שהיו במדבר בפעם הראשונה, אלא גם ע"י כללות המסעות, כולל גם המסעות שלאחרי הכניסה לארץ, וגם המסעות שבזמן הגלות. וכפי שמצינו שענין ההתפשטות של ארץ ישראל כו', הי' כבר דוגמתו כאשר קיימא סיהרא באשלמותא¹⁷ בזמן שלמה, שהביאו אליו כל הניצוצות מכל העולם כולו¹⁸, ואפילו משבא ע"י מלכת שבא¹⁹, והיינו שהיתה ההתפשטות דארץ ישראל באופן שהגיעה אפילו בשבא. וענין זה הוא הכנה לעתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל העולם כולו שיהי' לעת"ל. וכן הוא גם בנוגע למסעות שבזמן הגלות, שע"י עבודת בני"ב בכל מקומות הגלות, פועלים הם הענין שתתפשט ארץ ישראל בכל העולם כולו.

ג) אך בזה גופא (איך לעשות ההכנה לעתידה ארץ ישראל כו') יש ב' אופנים²⁰, בירור בדרך מלחמה ובירור בדרך מנוחה. בירור בדרך מלחמה הוא ע"י עבודת התפלה, כדכתיב²¹ בחרכי ובקשתי, ות"א בצלותי ובבעותי, ונהמא אפום חרבא ליכול²² (ע"י הקדמת התפלה²³). ובירור בדרך מנוחה הוא ע"י לימוד התורה (כמבואר גם בדרושי ל"ג בעומר²⁴). דהנה ידוע²⁵ החילוק בין עבודת רשב"י לחוני המעגל, שחוני המעגל המשיך ירידת גשמים ע"י התפלה²⁶, שזהו בירור בדרך מלחמה, שלכן עשה כמה השתדלויות, עג עוגה וכו', ואח"כ הי' צורך לצמצם ההשפעה שתהי' לפי ערך העולם כו'. משא"כ רשב"י המשיך ירידת גשמים ע"י אמירת תורה עה"פ²⁷ הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד²⁸, והיינו,

15	דגל מחנה אפרים ר"פ מסעי — בשם הבעש"ט. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1083. חכ"ג ע' 225. ובכ"מ.
16	אוה"ת שם ס"ע אישנב.
17	זהר ח"א קנ, א. רכה, ב. ח"ב פה, א.
18	ח"ג מ, ב. מו, א. וראה שמו"ר פט"ו, כו.
19	ראה ד"ה פדה בשלום תרע"ה (המשך תער"ב ח"ב ע' תשסט). המשך פדה בשלום תרנ"ט ותש"ד (סה"מ תרנ"ט ע' קעד. תש"ד ע' 107).
20	ראה מלכ"מ-א, י, א ואילך.
21	ראה סה"מ תרנ"ט שם (ע' קעג ואילך). תש"ד שם.
22	ויחי מה, כב.
23	זח"ג קפה, ב.
24	ראה לקו"ת נשא כו, ב.
25	מאמרי אדה"ז אתהלך ליאזנא ע' רי. אוה"ת ויקרא ח"א ע' רנד. סה"מ תרכ"ז ע' רצא ואילך. וראה בהמצויין בערה הבאה.
26	ראה ד"ה פדה בשלום תרע"ה הנ"ל (המשך תער"ב שם ע' תשסט). סה"מ עטר"ת ס"ע קל ואילך.
27	תענית כג, א.
28	תהלים קלג, א.

ה) וכללות ענין המסעות הוא ביד (ע"י) משה ואהרן, כי, משה ענינו שושבינא דמלכא⁴⁰, המשכה מלמעלה למטה (מוצאייהם למסעיהם), שזהו כללות ענין התורה (ענינו של משה, כמ"ש⁴¹ זכרו תורת משה עבדי, לפי שמסר נפשו עלי' לפיכך נקראת על שמו⁴²). ואהרן ענינו שושבינא דמטרוניתא⁴⁰, העלאה מלמטה למעלה, שזהו ענין בהעלותך את הנרות⁴³, היינו, שבכל שבעת קני המנורה — דקאי על כל סוגי העבודה שבבני"ב, כל אחד לפי אופן עבודתו⁴⁴ — פועל אהרן שתהא שלהבת עולה מאלי⁴⁵, והעלי' היא אל מול פני המנורה⁴⁶, שזהו למעלה ממוצאייהם, למעלה מהמקום שמשם היתה ההמשכה בתחילה (ע"י התורה, שלכן מצינו שדוד הי' מחבר אורייתא בקוב"ה⁴⁷, ועד"ז בעבודת כל אחד מישראל, שכבר בהתחלת היום ישנו הענין דברכה בתורה תחילה⁴⁸, היינו שיש לו הכח לברך את התורה ולהמשיך בה מנותן התורה, ועאכו"כ במקדש כל היום כולו, ועאכו"כ בעמדו בעבר הירדן, שאז אומר בידך אפקיד רוחי, ונשמתו עולה למעלה לשאוב לה חיים (כדאיתא בפרקי דר"א⁴⁹), כדי שלמחרת יוכל לחדש עבודתו באופן של מעלין בקודש⁵⁰ ולילך מחיל אל חיל⁵¹).

ו) וזהו אלה מסעי בני ישראל וגו' (שזהו חלק מתורה לשון הוראה⁵², שע"ז שכן הי' מעשה אבות, הרי זה נעשה סימן⁵³ ונתנית כח לבנים⁵⁴, והוראה עד לפרטי פרטים), שכאשר יוצאים ממצרים וגבולים,

40	זהר ח"א רסו, ב. ח"ב מט, ב. ח"ג כ, א (ברע"מ). ערה, ב. לקו"ת שם צא, סע"ד. צג, ד. אוה"ת שם ע' א'שעב ואילך. סה"מ תרל"ה שם.
41	מלאכי ג, כב.
42	ראה שבת פט, א. מכילתא בשלח טו, א. שמו"ר פ"ל, ד.
43	ר"פ בהעלותך.
44	לקו"ת ר"פ בהעלותך. ד"ה בהעלותך במאמרי אדה"ז תקס"ו (ע' רמב ואילך). סה"מ תרל"ה (ח"ב ע' של ואילך), ובהנסמן שם הערה 1.
45	פרש"י עה"פ.
46	בהעלותך שם. וראה לקו"ת מסעי שם צא, סע"ד.
47	ראה זהר ח"ג רכב, ב (ברע"מ). ספר הבהיר (סנ"ח) סקצ"ו. לקו"ת שלח מז, ג. שם נא, א. ובכ"מ.
48	ראה נדרים פא, א. ב"מ פה, ריש ע"ב. ר"ן נדרים שם. ב"ח לטור אור"ח סימן מז. לקו"ת מסעי צא, ד. וראה גם מאמרי שנה זו — ד"ה מאי חנוכה. ד"ה בכ"ה בכסלו. ד"ה ועברתם את ה"א. ד"ה ויקרא.
49	פרק יב. ב"ר ספ"ד. וראה המשך תער"ב ח"ב ע' א'קלה. ד"ה תקעו תרצ"ד פ"ד (סה"מ תשי"א ע' 11). סה"מ תשי"ב ע' 137. ובכ"מ.
50	ברכות כה, א. וש"נ.
51	ע"פ תהלים פד, ח.
52	ראה רד"ק לתהלים יט, ח. ועוד.
53	ראה תנחומא לך ט. ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן לך יב, ו. ועוד.
54	ראה לקו"ת שם צא, ב. צב, סע"א.

הנה מיד לאחרי המסע הראשון (ויסעו מרעמסס), מתחילה העלי' מחיל אל חיל ומדרגא לדרגא, באופן של מסעי, לשון רבים, עד שבאים לעבר הירדן, ואח"כ עוברים את הירדן (כמבואר בלקו"ת⁵⁵ שענין הירדן הוא שנוטל מזה ונותן לזה⁵⁶, ככל הביאורים שבדבר), ואח"כ באים לארץ טובה ורחבה. ואין מקרא יוצא מידי פשוטו⁵⁷, שעיי"ז שהיום אם בקולו תשמעו⁵⁸, ובחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם⁵⁹, אזי באים אל הגאולה האמיתית והשלימה, ובלשון הרמב"ם⁶⁰ הבטיחה תורה שישראל עושין תשובה ומיד הן נגאלין, ע"י משיח צדקנו, שיגאלו⁶¹ אותנו בקרוב ויקבץ נדחנו מארבע כנפות הארץ ונאמר אמן.

בס"ד. ש"פ מטות-מסעי, מבה"ח מנחם-אב, ה'תשל"ז

(הנחה בלתי מוגה)

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים וגו' ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם גו' ואלה מסעיהם למוצאייהם¹. וידועים הדיוקים בזה בלקו"ת² ובמאמרי רבותינו נשיאינו שלאח"ז³, להבין לשון מסעי שהוא לשון רבים, וכתוב אשר יצאו מארץ מצרים, והרי מארמ"צ היתה לכאורה רק הנסיעה הראשונה ויסעו מרעמסס. וגם⁴ מהו ויכתוב משה גו', דמסתמא משה כתבו ככל התורה אשר הקב"ה אומר ומשה כותב⁵.

(ב) **ויובן** בהקדים ענין המסעות במדבר, כמבואר בלקו"ת⁶ שע"י הליכתם במדבר באופן שארון ברית ה' נוסע לפניהם⁷, וענני הכבוד היו הורגים את הנחשים ועקרבים כו'⁸ (שהיו במדבר, ארץ נחש שרף ועקרב גו'⁹), הנה עיי"ז הכניעו את החיצונים כו', בכדי שיוכל להיות לע"ל הגילוי שארז"ל¹⁰ עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל העולם כולו, שהמכוון מזה, שיהי' כל העולם כולו אז במדרגת ארץ ישראל דעכשיו, ואז יהי' ארץ ישראל במדרגת ירושלים דעכשיו, וזהו שאמרו שירושלים תתפשט על כל ארץ ישראל כולו (וירושלים דלע"ל יהי' עוד במעלה גבוה יותר כו').

והנה נת"ל¹¹ מלקו"ת¹², דכשם שביצי"מ היו מ"ב מסעות מארץ מצרים עד לירדן ירחו (מעבר לירדן מזרחה, ואח"כ עוברים את הירדן מערבה), הנה מעשה¹³ אבות סימן לבנים¹⁴, שגם בכללות משך הדורות ישנם מ"ב מסעות מיצי"מ עד לגאולה העתידה, והיינו, שהכניסה לארץ ישראל ע"י משיח צדקנו היא ע"י ההכנה בעבודה דמ"ב המסעות שישנם

(1) ר"פ מסעי (לג, א"ב).
 (2) מסעי פח, ג.
 (3) אוה"ת מסעי ס"ע א'שנו.
 (4) ראה לקו"ת שם צא, סע"א. אוה"ת שם ע' א'שנב.
 (5) ראה ב"ב טו, א.
 (6) מסעי פט, ב ואילך.
 (7) בהעלותך י, לג.
 (8) פרש"י שם, לד.
 (9) ע"פ עקב ח, טו.
 (10) ראה פסיקתא רבתי פ"א (פ' שבת ור"ח), ג. ילקוט שמעוני ישעי' רמז תקג.
 (11) במאמר שלפנ"ז פ"ב (לעיל ע' ...).
 (12) ראה לקו"ת שם פח, ג ואילך. צא, ב ואילך.
 (13) ראה תנחומא לך ט. ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן לך יב, ו. ועוד.
 (14) ראה לקו"ת שם צא, ב. צב, סע"א.

(55) מסעי צד, א. שם, ג.
 (56) ראה ב"מ כב, רע"א. לקוטי הש"ס להאריז"ל חגיגה י, א. לקוטי תורה (טעמי המצות) להאריז"ל פ' שופטים (ד"ה מצות ערי מקלט).
 (57) שבת סג, א. וש"נ.
 (58) תהלים צה, ז. סנהדרין צח, א.
 (59) ר"פ בחוקותי.
 (60) הלי' תשובה פ"ז ה"ה.
 (61) ע"פ נוסח ברכת החודש.